

Finola-öljyhampun viljely (päivitetty helmikuussa 2013)

Finola-öljyhamppu on ainoa Suomessa jalostettu hamppulajike. Sen rekisteröinti EU:ssa saatiin päätökseen v. 1999. Finola-lajike on EU:n suorien tukien virallisella tukikelpoisuus-listalla. Suomessa viljelty Finola saa EU:n tukea n. 600 euroa hehtaarilta. Finola soveltuu hyvin pohjolan oloihin, koska se tuottaa täällä tuleentunutta siementä.

Finola-lajike poikkeaa täysin ns. huumehamppulajikkeista, sillä Finolan THC-arvo on hyvin alhainen ja noudattaa täten EU:n hyötyhampun viljelylle asettamia määräyksiä. THC-näytteet tulee ottaa EU:n komission määritysten mukaan, eli 55 - 75 päivää kylvöstä. Näytteitä ei pidä missään tapauksessa ottaa 75:n päivän jälkeen. Paikallinen Ely-keskus vastaa Suomessa näytteiden otosta.

Koska Finolassa on vahvat juuret, se auttaa muokkaamaan maaperää kuohkeammaksi. Puinnin jälkeen maaperä saa hyödyllistä orgaanista materiaalia lannoitteeksi. Finola on hyvä esiviljelykasvi juureksille ja se auttaa lisäämään kastematokantaa. Hyvän varjostuskykynsä ansiosta Finola auttaa myös vähentämään rikkakasvien määrää. Sen täytyy kuitenkin itse ensin päästä hyvään kasvuun, joten jo valmiiksi rikkaruohoisille pelloille sitä ei kannata kylvää. Finola on myös hyvä viljakasvien esikasvina. Finolan kasvatuksessa ei tarvitse käyttää mitään torjunta-aineita ja sen kukinta on hyödyksi mehiläisille.

Finolan arvokkain osa on sen siemenissä

Finola on öljyhamppulajike ja sitä viljellään ensisijaisesti siementuotannon takia. Koska lajikkeen jalostuksessa ei ole käytetty perinteisiä kuituhamppukantoja, se on pituudeltaan huomattavasti näitä lyhyempää (n. 130-160 cm), eikä se täten tuota yhtä suurta kuitumäärää kuin kuituhamppulajikkeet. Finolan arvokkain osa onkin sen siemensadossa, sillä kuituhamppu ei yleensä ennätä tuottaa siementä pohjolan oloissa. Finolan siemensato vaihtelee vuotuisten olosuhteiden mukaan, ollen yleensä n 600-900 kg/ha. Siemenkoko on noin 2.5 x 4.5 mm; paino 11.3 g/1000 siementä. Siemenestä saadaan kylmäpuristettuna terveellistä öljyä (35% siemenen painosta), joka sisältää runsaasti omega 3 ja 6 -rasvahappoja, sekä muita arvokkaita monitydyttämättömiä rasvahappoja. Öljyn vihreä väri johtuu siemenen klorofillistä. Esim. soijakastikkeen ja etikan kanssa sekoitettuna öljystä tulee erinomainen salaattinkastike. Myös kuoritut hampunsiemenet ovat hieno ruokatuote, joka sopii lisukkeeksi moniin tarkoituksiin. Öljynpuristuksessa oheistuotteena saatavat puristeet sisältävät runsaasti proteiinia, n. 35%, (sis. kaikki välttämättömät aminohapot) ja siitä voidaan

jalostaa ruokatuotteita esim. kuntoilijoille ja sairaalakäyttöön. Puriste soveltuu sellaisenaan myös eläinrehuksi. Kokonaisia hampun siemeniä voidaan käyttää esim. kanan rehuna.

Viljelyyn soveltuva peltotyyppi ja lannoitus

Finola viihtyy parhaiten hyvin ojitetulla kivennäismaalla (esim. hieno hieta), josta löytyy myös runsaasti orgaanista ainesta. Savi- ja muut kuorettuvat ja huonosti vettä läpäisevät maalajit soveltuvat huonosti viljelyyn. Lannoituksessa tulee käyttää 60-80 kg typpeä/ha maan ravinnepitoisuuden mukaan. Liiallinen typen käyttö hidastaa kasvin tuleentumista.

Kylvö

Finola kylvetään toukokuussa hyvin muokattuun, ilmavaan ja lämpimään maahan (vähintään +10 – 15 astetta), jonka pH on 6 - 7. Maan kyntö ja äestys ennen kylvöä on eduksi. Finolan kilpailukyky rikkakasveja vastaan on alussa heikohko, mutta se paranee kasvin kehittyessä. Kylvösyvyys on n. 1 cm, korkeintaa 2 cm, riviväli 12 cm, ja siemenmenekki 25-30 kg/ha. Pellon jyrääminen kylvön jälkeen saattaa olla hyväksi joissakin sää- ja peltoolosuhteissa. Finola ei ole hallanarka, mutta pitkäkestoinen kylmyys vahingoittaa kasvustoa. Nopea typensaanti on tärkeää, jotta kasvu pääsee hyvin alkuun. Oraan pitäisi nousta pintaan viikon sisällä kylvöstä. Optimaalitulanteessa kasveja on n. 1000/m². Hedeyksilöiden siitepöly alkaa levitä 35 päivän sisällä. Kukittuaan hedekasvit kuolevat, jolloin emikasvit valtaavat enemmän tilaa. Siemenet muodostuvat kasvin yläosiin.

Lannoitus

Finolaa lannoitetaan kuten rypsiä, mutta typpeä voi antaa 10 - 20 % enemmän, eli NKP-lannoitetta (23-3-6) 295 - 330 kg/ha. Typpeä voi lisätä urean tai eläinvirtsan muodossa. Kaliumia ja sulfaattia lisätään tarvittaessa.

Orgaanisessa viljelyssä Finolan esikasveina kannattaa kasvattaa typpeäsitovia maanpeitekasveja, kuten apilaa. Lisäksi pelloille kannattaa levittää lantaa tai lietettä, jotta maasta löytyy ravinteita nopean kasvuunlähdön aikaansaamiseksi. Peltojen kyntö ja äestys juuri ennen kylvöä on suositeltavaa rikkaruohojen torjumiseen. Mitä tasaisempi pelto, sen parempi kasvuunlähtö.

Huom! Sopiva peltomaa, oikeat ravinnemäärät ja viljelykokemus ovat

äärimmäisen tärkeitä onnistuneelle öljyhampun kasvatukselle.

Sadonkorjuu

Matalakasvuisen Finolan puinti onnistuu tavanomaisella puimurilla. Lajikkeen kasvukausi on 120 - 130 päivää. Finola ei lakoonnu helposti tuulen eikä sateen vaikutuksesta. Puinti alkaa olla ajankohtainen, kun siemenistä vähintään 70% on kypsiä. Siemenet ovat tällöin tummia. Myös pikkulintuparviin saapuminen siemeniä syömään kertoo niiden kypsydestä. Pakkanen on hyödyksi kasvun loppuvaiheessa, mutta puintia ei kuitenkaan tule jättää liian myöhäiseen syksyyn, erityisesti jos loppukesä ja syksy ovat hyvin sateisia, sillä sateet edesauttavat homeen muodostumista siementen ympärille. Pitkään lämpimänä ja kosteana jatkuva syksy voi myös edesauttaa siementen itämistä niiden ollessa vielä pellolla, mikä heikentää sadon laatua, sillä siementen monitydyttymättömät rasvahapot hapettuvat, jos siemenet halkeilevat. Finola voidaan puida kasvin ollessa vielä vihreä. Tällöin kuidut eivät jumiudu puimuriin niin kovasti.

Oljet voi paalata; niitä tulee noin 5 - 7 suurpaalia/ha. Kuitu on verrattavissa pellavan kuituun, mutta on väriltään vaaleaa. Korret voidaan silputa ja käyttää esim. eläinten kuivikkeena, kompostimateriaalina tai briketöidä polttoaineeksi, tai ne voidaan silputa maahan lannoitteeksi lisäämään maan ravinnearvoa.

Siementen kuivaus ja lajittelu

Siementen kuivaamiseen soveltuvat parhaiten kylmäilmakuivuri tai lavakuivuri. Siementen kuivaamisessa tulee välttää liian suuria lämpötiloja (yli 25 asteen), n. 20° tai alle on ideaali lämpötila, jotteivät siementen arvokkaat rasvahapot vahingoitu. Kuivaamisessa ei kannata viivyttää: Siemenet kuivataan hitaasti suurella ilmamäärällä 9:ään kosteusasteeseen. Kosteus tulee tarkistaa öljyhampun mukaan kalibroidulla mittarilla. Finolan siemenet voi lajitella seuloilla, joiden koko on 1.60 - 3.25 mm, pitkähäkö siemenkoko tai 2.50 - 5.00 mm pyöreä.

Siementen varastointi

Vain tarpeeksi kuivaa siementä voi varastoida (kosteusprosentti 9). Joissakin olosuhteissa home voi tuhota sadon jo muutamassa tunnissa. Varastoi kuivat siemenet lintujen ja jyrsijöiden ulottumattomiin. Hampunsiemenet säilyvät hyvinä 2 - 3 vuotta.